

Nr 445.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillfällig
lönereglering för tjänstemän vid postsparbanken; given
Stockholms slott den 16 maj 1918.*

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen *dels* besluta sådan ändring av gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid postsparbanken den 25 september 1914, som framgår av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till kungörelse i ämnet;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet omnämnda grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevägen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 maj 1918.

Närvarande

Hans excellens herr statsministern **EDÉN**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **HELLNER**,
Statsråden: **PETERSSON**,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre **PALMSTIERNA**,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Föredragande departementschefen, statsrådet Thorsson anförde:

I betänkande den 20 mars 1918 har 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk avgivit förslag rörande provisorisk lönereglering från 1919 års början för tjänstemän vid statens järnvägar, postverket jämte postsparbanken, telegrafverket, statens vattenfallsverk, tullverket samt domänstyrelsen och dess underlydande personal.

Över detta förslag, i vad det avser lönereglering för tjänstemän vid postsparbanken, har styrelsen för postsparbanken den 4 april 1918 avgivit underdånigt utlåtande. Avskrift av utlåtandet torde såsom bilaga få fogas vid detta protokoll.

Innan jag närmare ingår på frågan om löneroglering för postsparbankens tjänstemän, ber jag att först få meddela en kortfattad redogörelse för avlöningsförhållandena vid sagda verk samt det samband, som i avlöningshänseende är rådande mellan postsparbanken och postverket.

Postsparbanken uppfördes på ordinarie stat vid 1911 års riksdag. Postsparbanksdirektören och chefen för postsparbanken erhöi därvid fast avlöning med 9,000 kronor för år utan rätt till ålderstillägg eller samma belopp, som vid 1909 års löneroglering bestämts såsom slutavlöning för byråchef i generalpoststyrelsen. Till övriga tjänstemän vid postsparbanken bestämdes avlöningen efter samma grunder och med samma belopp, som år 1909 skett för motsvarande befattningshavare vid postverket. De i 1909 års avlöningsreglemente för tjänstemän vid postverket fastställda villkor och bestämmelser för avlöningens åtnjutande upptogs likaledes i avlöningsreglementet för postsparbanken. Och när sedermera ändringar i ena eller andra hänseendet skett rörande postverkets avlöningsreglemente, hava motsvarande ändringar vidtagits även i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postsparbanken.

Nu gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid postsparbanken är utfärdadt den 25 september 1914.

I nedanstående tablå meddelas en sammanställning över samtliga ordinarie befattningshavare vid postsparbanken utom verkschefen; tabellen innefattar jämväl uppgift å motsvarande befattningshavare vid postverket samt den för bägge grupperna gemensamt nu gällande fasta avlöning.

Befattning vid postsparbanken	Motsvarande befattningsgrupp vid postverket	Kr.	År	Kr.	År	Kr.	År	Kr.	År	Kr.
Kamrerare och sekreterare	Sekreteraregruppen	—	—	—	—	6,000	3	6,500	6	7,000
Förste aktuarie	Förste aktuarie m. fl.	—	—	5,000	3	5,500	6	6,000	9	6,500
Registrator och aktuarie; revisor; kassör	Notariegruppen	—	—	4,200	3	4,600	6	5,000	9	5,500
Bokhållare	Postexpeditör, manlig	2,000	2	2,200	4	2,400	6	2,600	9	—
Kontorsskrivare, kvinnlig	Postexpeditör, kvinnlig	—	—	2,900	12	3,200	15	3,500	18	3,800
Skrivbiträde, kvinnligt	Kvinnligt biträde	—	—	1,500	3	1,700	6	1,900	9	2,100
Vaktmästare	Vaktmästare	—	—	—	—	1,250	3	1,450	6	1,650
		1,140	3	1,260	6	1,380	9	1,500	12	1,650

Enligt § 7 i avlöningsreglementet utgår ortstillägg till bokhållare, kontorsskrivare och skrivbiträde enligt samma grunder som till manlig och kvinnlig postexpeditör samt kvinnligt biträde vid postverket, nämligen till bokhållare och kontorsskrivare med 15 procent å den

fasta avlöningen, dock högst 450 kronor per år för bokhållare och 225 kronor per år för kontorsskrivare, samt till skrivbiträde med fixt belopp av 150 kronor för år. Ortstillägget anses såsom lön men medför icke höjning av pensionsunderlaget.

I fråga om skyldighet att avgå från tjänsten mot åtnjutande av pension gälla för tjänsteman vid postsparbanken den allmänna pensionslagens bestämmelser. Pensionernas belopp bestämmas enligt de i lagen givna allmänna reglerna utan användande av särskilda pensionsunderlag utom i fråga om vaktmästare, för vilka, liksom för vaktmästare hos generalpoststyrelsen, gäller fast pensionsunderlag av 1,000 kronor.

Huvudanledningen till att för postsparbankens tjänstemän fastställts enahanda avlöningsbestämmelser som för befattningshavare vid postverket har varit önskan att — därest indragning av ordinarie personal i postsparbanken skulle behöva ifrågakomma eller bankens verksamhet tilläventyrs skulle komma att upphöra — genom en dylik anordning möjliggöra överflyttning av bankens tjänstemän till tjänstgöring vid postverket. I det för postsparbanken gällande avlöningsreglementet har också av denna anledning intagits uttrycklig bestämmelse om skyldighet för tjänsteman vid postsparbanken att underkasta sig förflyttning till postverket.

*Kommissionen.
Allmänt skäl för lönereglering.*

För att den överensstämmelse i avlöningshänseende mellan postsparbankens och postverkets tjänstemän, som hittills ansetts önskvärd, fortfarande må kunna bibehållas, har kommissionen funnit det nödvändigt, att den lönereglering, som i anledning av kommissionens förslag komme att genomföras beträffande postverkets tjänstemän, bleve gällande även för motsvarande befattningshavare vid postsparbanken. Kommissionen har därför ansett sig böra beträffande postsparbanken framlägga enahanda förslag till förbättring av avlöningarna samt ändringar av avlöningsbestämmelserna i övrigt, som av kommissionen avgivits i fråga om postverket.

Ortstillägget.

I enlighet med vad beträffande postverket föreslagits har kommissionen ansett, att även vid postsparbanken ortstillägg bör tillkomma samtliga tjänstemän. För vaktmästare vid postsparbanken skulle — liksom för vaktmästare hos generalpoststyrelsen — ortstillägget utgå med årligt belopp av 350 kronor, med förhöjning efter 6 år till 400 kronor och efter 12 år till 450 kronor. För samtliga övriga tjänstemän — jämväl chefen — skulle ortstillägget utgå efter samma grunder

som till postverkets tjänstemän av högre grad, alltså med 15 procent å den fasta avlöningen, dock högst 450 kronor för år till manlig och 225 kronor för år till kvinnlig tjänsteman.

Den fasta avlöningen till tjänstemännen vid postsparbanken skulle *Fast avlöning.* höjas till samma belopp, som föreslagits för motsvarande befattningshavare vid postverket, därvid chefen skulle erhålla samma förhöjning som byråchef i generalpoststyrelsen. I nedanstående tabell har kommissionen angivit *dels* den nya avlöningsskala, som sålunda skulle komma att gälla för postsparbankens tjänstemän, *dels ock*, efter tillägg av ortstillägget, sammanlagda begynnelse- och slutavlöningen för de olika befattningshavarna.

Befattning	A v l ö n i n g s s k a l a								Sammanlagd avlöning		
	kr.	år	kr.	år	kr.	år	kr.	år	kr.	kr.	kr.
Postsparbanksdirektör och chef.....	—	—	—	—	—	—	—	—	9,500	9,950	9,950
Kamrerare och sekreterare	—	—	—	—	6,500	3	7,000	6	7,500	6,950	7,950
Förste aktuarie	—	—	5,500	3	6,000	6	6,500	9	7,000	5,950	7,450
Registrator och aktuarie; revisor	—	—	4,700	3	5,100	6	5,500	9	6,000	5,150	6,450
Kassör	—	—	4,700	3	5,100	6	5,500	9	6,000	5,150	6,450
Bokhållare	2,500	3	2,800	6	3,100	9	3,400	12	—	2,875	4,750
Kontorsskrivare, kvinna	1,900	3	2,100	6	3,700	15	4,000	18	4,300	2,125	2,925
Skrivbiträde, kvinna ...	—	—	—	—	2,300	9	2,500	12	2,700	2,125	2,925
Vaktmästare	1,550	3	1,650	6	1,700	3	1,900	6	2,100	1,925	2,325
					1,750	9	1,850	12	1,950	1,900	2,400

Därjämte skulle, liksom hitintills, till kontorsskrivare, som förordnas att utöva förmansskap, utgå särskilt arvode med 15 kronor i månaden. Förste vaktmästare skulle likaledes fortfarande äga åtnjuta ett särskilt arvode av 200 kronor om året. Bägge dessa slag av arvoden skulle anses tillhöra tjänstgöringspenningarna.

För vaktmästare vid postsparbanken skulle liksom för vaktmästare hos generalpoststyrelsen den fasta avlöningen fördelas i lön och tjänstgöringspenningar på sådant sätt, att $\frac{4}{5}$ därav komme att utgöra lön och $\frac{1}{5}$ tjänstgöringspenningar. Ortstillägget skulle fördelas efter enahanda grunder.

Fördelning i lön och tjänstgöringspenningar.

För övriga tjänstemän skulle fördelningen i lön och tjänstgöringspenningar ske enligt samma grunder, som för närvarande äro stadgade enligt avlöningsreglementet, dock med den ändring — vilken jämväl föreslagits beträffande postverket — att de kvinnliga tjänstemännens avlöningar genomgående skulle fördelas enligt samma proportion som motsvarande avlöningar till manliga tjänstemän. För samtliga tjänstemännen skulle såsom hittills ortstillägget i sin helhet hänföras till lön.

Pensioner.

För kontorsskrivare, skrivbiträden och vaktmästare skulle fastställas särskilda pensionsunderlag med 1,750 kronor för kontorsskrivare, 1,550 kronor för skrivbiträde samt 1,350 kronor för vaktmästare. Dessa belopp äro desamma, som föreslagits för resp. kvinnlig postexpeditör, kvinnligt biträde samt vaktmästare hos generalpoststyrelsen. Övriga tjänstemän vid postsparbanken skulle äga beräkna pension enligt pensionslagens allmänna regler liksom motsvarande tjänstemän vid postverket.

Övergångsbestämmelser.

Slutligen har kommissionen föreslagit, att det måtte få ankomma på Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med de av kommissionen under avdelningen allmänna synpunkter i dess betänkande angivna grunder, meddela erforderliga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som beröres av löneregleringen.

Departementchefen.

Såsom ovan framhållits, hava, alltsedan vid 1911 års riksdag ordinarie stat fastställdes för postsparbanken, avlöningarna för bankens tjänstemän utgått efter samma grunder och med samma belopp som för motsvarande befattningshavare vid postverket. Till följd av den överensstämmelse i avlöningshänseende, som sålunda rått och alltjämt råder mellan befattningshavare vid postverket och postsparbanken, framställer sig nu, sedan beslut den 29 nästlidna april av Kungl. Maj:t fattats angående framställning till riksdagen om lönereglering för postverkets personal i huvudsaklig överensstämmelse med det av ovan nämnda kommission utarbetade förslag, frågan, huruvida motsvarande framställning bör göras i avseende å befattningshavarna i postsparbanken.

Ehuru jag för egen del anser det kunna ifrågasättas, huruvida de skäl, som hittills varit bestämmande för postsparbankspersonalens likställande i avlöningshänseende med postverkets befattningshavare, fortfarande kunna anses äga giltighet eller om icke postsparbanken snarare, med hänsyn till beskaffenheten av de göromål, som åvila verket, samt

övriga förhållanden, borde organiseras i närmare överensstämmelse med de nyreglerade centrala verken av statskontorstypen, har jag dock, för att icke utan vidare bryta den överensstämmelse, som hittills bestått mellan postverkets och postsparbankens löneförhållanden, ansett mig pliktig föreslå, att den tillfälliga löne reglering, om vilken framställning till riksdagen beslutats för postverkets vidkommande, må bli gällande även för postsparbanken. Jag anser mig emellertid böra framhålla, att detta förhållande icke må verka prejudicierande vid en blivande utredning rörande postsparbankens eventuella omreglerande i enlighet med vad jag ovan ifrågasatt.

Mot detaljerna i kommissionens förslag till löne reglering för postsparbanken, vilket, såsom redan nämnts, till fullo överensstämmer med kommissionens förslag till reglering av avlöningsförhållandena för motsvarande befattningshavare vid postverket, har jag ingen annan erinran att göra, än att jag ansett samma ändring beträffande avlöningsskalan för manlig bokhållare böra vidtagas, som av Kungl. Maj:t i propositionen rörande postverkets löne reglering föreslagits i fråga om avlöningsskalan för manliga postexpeditörer. I överensstämmelse härmed vill jag hemställa, att berörda avlöningsskala — av kommissionen föreslagen till 2,500, 2,800, 3,100, 3,400, 3,700, 4,000 och 4,300 kronor — i stället gives följande utseende, nämligen 2,500, 2,800, 3,100, 3,500, 3,900 och 4,300 kronor, varigenom tiden för slutavlönings intjänande minskas från 18 till 15 år.

I sitt yttrande över kommissionens förslag har styrelsen för postsparbanken framställt viss anmärkning mot avfattningen av bestämmelserna rörande ortstillägg, i vad desamma röra kvinnliga befattningshavare. Då emellertid den av kommissionen föreslagna avfattningen — vilken, då det gällde postverket, lämnades utan anmärkning — synes mig bättre giva uttryck för den princip, som ligger till grund för ortstilläggsberäkningen, har jag ansett mig icke böra föreslå någon ändring i kommissionsförslaget formulering av nu ifrågavarande stadgande.

På grund av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels besluta sådan ändring av gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid postsparbanken den 25 september 1914, som framgår av bifogade förslag till kungörelse i ämnet;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig omnämnda grunder, utfärda nödiga bestämmelser

i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga litt. . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Stig Östergren.

•

Bilaga.**Förslag**

till

nådig kungörelse angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postsparbanken den 25 september 1914.

§ 1.

Till — — — — lön.
Till — — — — högre.

	Kronor	År	Kronor	År	Kronor	År	Kronor	År	Kronor
Postsparbanksdirektör och chef.....	—	—	—	—	—	—	—	—	9,500
Kamrerare och sekreterare	—	—	—	—	6,500	3	7,000	3	7,500
Förste aktuarie	—	—	5,500	3	6,000	3	6,500	3	7,000
Registrator och aktuarie; revisor ...	—	—	4,700	3	5,100	3	5,500	3	6,000
Kassör	—	—	4,700	3	5,100	3	5,500	3	6,000
Bokhållare	2,500	3	2,800	3	3,100	3	3,500	3	—
	—	—	—	—	—	—	3,900	3	4,300
Kontorsskrivare, kvinna ¹	1,900	3	2,100	3	2,300	3	2,500	3	2,700
Skrivbiträde, kvinna	—	—	—	—	1,700	3	1,900	3	2,100
Vaktmästare ²	1,550	3	1,650	3	1,750	3	1,850	3	1,950

¹ Till var och en av högst 7 kontorsskrivare, som förordnas att utöva förmanskap, må utgå särskilt arvode med 15 kronor i månaden, vilket belopp anses tillhöra tjänstgöringspenningarna.

² Förste vaktmästare åtnjuter särskilt arvode av 200 kronor om året, vilket arvode hänföres till tjänstgöringspenningar. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad med belysning och uppvärmning samt i övrigt erforderligt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, å lönen avdragas 400 kronor årligen. Sådant avdrag föranleder dock ej minskning av pensionsunderlaget.

Förestående avlöningsbelopp fördelas på följande sätt i lön och tjänstgöringspenningar:

	Lön Kronor	Tjänst- görings- penningar Kronor	Summa avlöning Kronor
	5,900	3,600	9,500
	4,800	2,700	7,500
	4,600	2,400	7,000
	4,300	2,200	6,500
	4,000	2,000	6,000
	3,700	1,800	5,500
	3,450	1,650	5,100
	3,150	1,550	4,700
	2,950	1,350	4,300
Manliga tjänstemän utom vaktmästare	2,750	1,150	3,900
ävensom kvinnliga tjänstemän.....	2,550	950	3,500
	2,325	775	3,100
	2,100	700	2,800
	2,025	675	2,700
	1,875	625	2,500
	1,725	575	2,300
	1,575	525	2,100
	1,425	475	1,900
	1,275	425	1,700
	1,550	400	1,950
Vaktmästare	1,475	375	1,850
	1,400	350	1,750
	1,325	325	1,650
	1,250	300	1,550

Med — — — — arvode.

§ 7.

1. Till postsparbanksdirektören och chefen samt till övriga tjänstemän, utom vaktmästare, utgår ortstillägg med femton procent av den fasta avlöningen, dock högst 450 kronor till manlig tjänsteman och 225 kronor till kvinnlig tjänsteman, allt för år räknat.

2. Till vaktmästare utgår ortstillägg, för år räknat, med 350 kronor, med förhöjning efter 6 år till 400 kronor och efter 12 år till 450 kronor.

3. Ortstillägg, som utgår jämlikt mom. 1, anses såsom lön men medför icke höjning av pensionsunderlaget; ortstillägg, som utgår enligt mom. 2, fördelas så, att fyra femtedelar hänföres till lön och en femtedel till tjänstgöringspenningar.

4. Beträffanda villkoren för förhöjning av ortstillägget åt vaktmästare gälla enahanda bestämmelser som i fråga om förhöjning av den fasta avlöningen.

§ 15.

I fråga om skyldighet för tjänsteman att avgå från tjänsten mot åtnjutande av pension gäller vad i lagen angående civila tjänstinhavares rätt till pension stadgas, varvid för nedannämnda tjänstemän skola gälla följande särskilda pensionsunderlag, nämligen:

1,750	kronor	för	kontorsskrivare;
1,550	»	»	skrivbiträde; samt
1,350	»	»	vaktmästare.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1919.

Till Konungen.

Genom beslut den 17 december 1915 uppdrog Eders Kungl. Maj:t åt en särskild kommission, som sedermera antog namnet 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk, att företaga undersökning, huruvida då gällande avlöningsreglementen för tjänstemän vid statens järnvägar, postverket, telegrafverket, statens vattenfallsverk och tullverket kunde ersättas av i huvudsak gemensamma avlöningsbestämmelser för samtliga nämnda verk, samt, därest kommissionen ansåge detta vara förhållandet, avgiva de förslag till dylika gemensamma bestämmelser, kommissionen funne sig böra föreslå.

Sedan det emellertid befunnits, att ett arbete med så omfattande utgångspunkter krävde utredningar av den vidlyftiga beskaffenhet, att ett fullständigt förslag i enlighet med det kommissionen meddelade uppdraget icke skulle kunna avgivas inom sådan tid, att frågan i hela dess vidd kunde föreläggas 1918 års riksdag, uppdrog Eders Kungl. Maj:t genom beslut den 13 augusti 1917 åt kommissionen att bland annat verkställa en närmare undersökning om möjligheten och lämpligheten av en lönereglering för vissa befattningshavare vid statens järnvägar och vattenfallsverk, vid skogsstaten samt vid post- och telegrafverken ävensom, i den mån undersökningen därtill föranledde, inkomma med utlåtande och förslag i ämnet, därvid emellertid mera genomgripande förändringar i de i gällande avlöningsbestämmelser tillämpade grundsatser för avlönings utgående med mera borde undvikas.

Till fullgörande av detta uppdrag har kommissionen avgivit ett den 20 mars 1918 dagtecknat betänkande angående reglering av löneförhållandena vid statens järnvägar, postverket jämte postsparbanken, telegrafverket, statens vattenfallsverk, tullverket samt domänstyrelsen och dess underlydande personal.

Över detta betänkande har styrelsen för postsparbanken att avgiva underdånigt utlåtande i vad det angår postsparbanken.

Det nu gällande avlöningsreglementet för postsparbanken är utfärdat den 25 september 1914. Den sedan dess vunna erfarenheten har givit vid handen, att nämnda reglemente behöver i vissa punkter omarbetas på grund därav, att avlöningsbeloppen äro för små, att en del bestämmelser äro ofullständiga och otydliga, samt att ämbetsverket fått avsevärt vidgade uppgifter genom övertagande av en del bestyr för kungl. pensionsstyrelsens och riksförsäkringsanstaltens räkning.

Att närmare ingå på dessa frågor anser emellertid styrelsen nu icke vara lämpligt. I följd av Eders Kungl. Maj:ts direktiv till kommissionen att vid fullgörande av det uppdrag, det nu är fråga om, undvika mera genomgripande förändringar i gällande avlöningsreglementen, är den av kommissionen föreslagna lönerogleringen endast av provisorisk natur och avsedd att tillämpas i avvaktan på

avgörandet av frågan om införandet av gemensamma avlöningsbestämmelser vid nu berörda verk. Vid sådant förhållande har styrelsen ansett sig nu böra inskränka sig till att undersöka, huruvida de föreslagna avlöningsförhöjningarna kunna komma att lägga hinder i vägen för en lämpligt avvägd definitiv reglering av verkets avlöningsförhållanden. Enligt styrelsens mening är så icke förhållandet. De föreslagna avlöningsbeloppen kunna i intet fall anses för högt tilltagna. Ej heller har genom de ifrågasatta avlöningsförhöjningarna förhållandet mellan de olika tjänstemannakategoriernas avlöningsförhållanden på något prejudicierande sätt förskjutits. Då så är, kan styrelsen utan vidare tillstyrka förslaget, i vad det avser postsparbanken.

I fråga om förslaget formella avfattning tillåter sig styrelsen rikta uppmärksamheten på § 7, som lyder: »Till postsparbanksdirektören och chefen samt till övriga tjänstemän, utom vaktmästare, utgår ortstillägg med femton procent av den fasta avlöningen, dock högst 450 kronor till manlig tjänsteman och 225 kronor till kvinnlig tjänsteman, allt för år räknat.» Då emellertid 225 kronor understiger 15 procent av den föreslagna lägsta avlöningen för ordinarie kvinnlig befattningshavare, lär berörda stadgande böra erhålla en med hänsyn härtill ändrad avfattning.

Stockholm den 4 april 1918.

Underdånigst
JULIUS JUHLIN.

P. E. LINDSTRÖM.

R. NORBERG.

EMIL KINNANDER.

e. f. N. Lundgren.